

Opgave 1

Zorgen in Duitsland

De groei van de Duitse productie bleef in 2000 achter bij de gemiddelde groei in de Economische en Monetaire Unie (EMU). De organisatie van Duitse banken (BdB) stelde: "Uitblijvende hervormingen op de Duitse arbeidsmarkt zijn de belangrijkste oorzaak van deze achterblijvende groei. Ook in andere landen van de EMU vonden er onvoldoende veranderingen op de arbeidsmarkt plaats, hetgeen één van de oorzaken is voor de dalende koers van de euro in dollars."

De BdB adviseerde de Duitse regering het aandeel van belastingen en premies in de loonkosten terug te brengen tot onder de 40%. Tabel 1 werd gebruikt om de beschreven situatie te illustreren.

tabel 1

	netto loon	belastingen en premies	totaal loonkosten
Duitsland	13,87	11,31	25,18
Frankrijk	8,95	8,32	17,27
Italië	9,46	7,73	17,19
Spanje	7,34	6,06	13,40

- 2p 1 Leg uit hoe de hoogte van de loonkosten per uur in Duitsland de oorzaak kon zijn van een lagere productiegroei dan het EMU-gemiddelde.
- 2p 2 Toon met behulp van tabel 1 aan dat deze relatief lage productiegroei in Duitsland *niet* kan zijn veroorzaakt door een relatief hoog aandeel van de belastingen en premies in het totaal van de loonkosten.

In een reactie op de uitspraken van de BdB wezen de Duitse vakbonden erop dat de arbeidsproductiviteit in de industrie in Duitsland veel hoger was dan in de andere landen van de EMU. Zij zagen geen noodzaak tot hervormingen op de arbeidsmarkt. Bovendien stelden de bonden dat de dalende eurokoers ook voordelen bood voor bedrijven in de EMU.

- 2p 3 Bereken hoeveel procent de arbeidsproductiviteit per uur in Duitsland hoger had moeten zijn dan in Frankrijk om tot een zelfde niveau van loonkosten per eenheid product in beide landen te leiden.
- 4p 4 Leg uit dat een daling van de koers van de euro in dollars voor bedrijven in de EMU zowel voordelig als nadelig kan zijn als het gaat om hun internationale concurrentiepositie.